

עבודת השם

פרשת "בא"

וכן היה במצרים, שפרעה הרשע השלה את עצמו שהוא "אלוה" ורק בידו יש את הרשות להחליט אם בני ישראל יצאו או לא, ולכן "בעס" כביכול על שהקדוש ברוך הוא "מתערב" בהחלטתו האווילית והכפרנית, ומשום כך העז והחציץ פניו כנגד ה' ומשיחיו. מטעם זה הצרך השם יתברך להראות לו מכות רעות ונאמנות (לשלחם) הכלולות מכל יסודות העולם.

במכת דם הראה לו השם יתברך ששולט הוא על המים, ובצפרדעים הראה כוחו, ששולט על חיות-המים, בכנים הראה לו שליטה על היצורים הקטנים ביותר, בשחין על העפר, בדבר ובערב על החיות ועל חייהם, ובמכת הארבה הראה לו שליטה על הרוח, ובחשך על הירח, השמש והכוכבים, ובכורות על חיי האדם, וביותר הראה לו את כוחו על ה"חן והחסד" שעל ידו התעשרו ישראל, ועשו את מצרים כמצולה שאין בה דגן.

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי מֹשֶׁה, נִשֶׂה יָדְךָ עַל-הַשָּׁמַיִם, וְיִהי חֹשֶׁךְ, עַל-אֶרֶץ מִצְרָיִם;" (בא י"א) על הפסוק בתהילים (קה, כח) שאמר שלח חושך ויחשיך ולא מרו את דברו אומר המדרש בשעה שהקב"ה רצה להביא את מכת חושך על ארץ מצרים נתייעץ עם המלאכים וכולם הסכימו למכה זו על מצרים, שנאמר שלח חשך ויחשיך ולא מרו את דברו, שכולם הסכימו פה אחד לזאת, ופרוש הדברים שהרי במכת חושך גילו בני ישראל את כל הכסף וזהב שהיו למצריים, ותבעו זאת מהם לאחר מכן בהשאלה, והמצרים נתנו להם בחפץ לב, כי אמרו אם היו רוצים לקחת זאת היו לוקחים בימי החושך ולא היינו מרגישים, לכן האמינו להם ונתנו להם ככל אשר בקשו, וכך יצאו ברכוש גדול מארץ מצרים, אמנם ריבוי כסף וזהב זה גרם להם לעשות את העגל, שנאמר וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל, וא"כ אם יבואו מלאכי השרת לקטרן בעוון זה על בני ישראל יאמר להם הקב"ה שאין להם כל טענה, כי הם הסכימו במכת חושך ולא המרו דבריו של הקב"ה. (וידבר יוסף)

"וַיִּפְסַח יְהוָה, עַל-הַפֶּתַח, וְלֹא יָתַן הַמַּשְׁחִית, לְבָא אֶל-בְּתִיכֶם לְנֹגֵף." (בא י"ב) ותמוה, הרי בפירוש כתוב: שמכת בכורות הייתה ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, שנאמר "ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך" וא"כ מדוע אמר הכתוב ולא ייתן המשחית לבוא אל בתיכם לננוף" אלא ההסבר הוא: אמנם מכת בכורות הייתה ע"י הקב"ה בעצמו, אבל הרי היו בלילה הזה גם מתות "טבעיות" אלו שהגיעה שעתן למות באותו לילה, ואומר הכתוב שבאותה לילה, לא ייתן ה' למשחית לבוא אל בתיכם, כדי שלא לתת פתחון פה למצרים לומר, שגם בני ישראל ניגפו על ידי מכת בכורות. (הגר"א).

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי מֹשֶׁה, בֹּא אֶל-פְּרַעֲהוּ: (בא י"א) "לך אל פרעה" לא כתוב אלא "בא אל פרעה" כי מן הקב"ה אין הולכים, כי הוא נמצא בכל מקום, "מלא כל הארץ כבודו" לכן אמר כאן, "בא" כלומר: בא אתי, הנני אתך בכל אשר תלך.... הגביר החסיד ר' מוטיל מקלשין ז"ל היה דובר צחות בלשון המדינה, והיו לו עסקים גדולים בוורשה. פעם אחת שלח אחריו הרב הקדוש ר' יצחק מוורקי ז"ל. כשבא אליו ביקש ממנו הרבי, שילך לשר גדול אחד בהשתדלות לבטל את רצון הממשלה לגזור שריפה על השולחן ערוך "חושן משפט". בטענה שיש חוקי המדינה, והיהודים מחויבים ללכת עם משפטיהם לערכאות ולהתדיין לפי חוקי הממשלה, הגזירה עדין לא יצאה לאור, אבל ידוע היה שעומדים להוציא גזירה זו. השיב ר' מוטיל להרבי: אותו שר הוא כעסן גדול, והוא מאיים לירות ברובה את כל הבא אליו בהשתדלות איוז שתהיה. אמר לו הרבי: הקב"ה אמר למשה "בא אל פרעה", ולא "לך אל פרעה", כי משה רבנו היה מתיירא מפרעה, ואמר לו ה', שילך עמו יחד (באידיש: יקום צו פרעה'ן). ואז הלך ר' מוטיל בשמחה לאותו שר, והשר בראותו את ר' מוטיל נבהל מפניו ומילא את בקשתו. (אמרי חן).

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי מֹשֶׁה, בֹּא אֶל-פְּרַעֲהוּ: כִּי־אֲנִי הַכְּבֹדְתִי אֶת-לְבָבוֹ," (בא י"א) ופרשו רבותינו: "בא" - גימטרייה שלש, לרמוז שנתורו לו רק עוד שלש מכות (ארבה, חשך, בכורות). ולכאורה תמוה מדוע הוצרך השם יתברך להכות את המצריים בעשר מכות, ולא נתן להם מתחלה את מכת בכורות, או מכה כואבת אחרת, ובוזה היו יוצאים בני ישראל במהירות, זאת ועוד יש לתמוה איך עם חכם כמצריים, שהיו בקיאים בחכמות, בכשופים ובחנישת המתים וכו', הם נגררים לעבוד עבודה זרה לצאן או לפרעה מלכם, והיכן ההיגיון בעבודה לאדם או לבהמה? כתבו המפרשים שבאמת כולם הודו וידעו, שהשם יתברך ברא את העולם, אך לא האמינו שהשם יתברך בגדלו גם מנהיג את העולם, ומתערב בכל הנעשה בבריאה. וכתב הרמב"ם: שזו הייתה טעות דור אנוש, שעבדו עבודה זרה.

16:43	כניסת השבת
17:45	צאת השבת
17:06	שקיעה
18:18	ר. תם
6:45	הנץ

הפטרה: "הדבר אשר דיבר"

"ויהי בחצי הלילה, ויהיה הַכָּה כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, (בא יבט) ויהי בחצי הלילה בליל ט"ו בניסן, והי' הכה כל בכור בארץ מצרים בשעה שהודיע הקדוש ב"ה למשה על אותה מכה עמדו כמה מצרים והביאו ילדיהם לבני ישראל, כל אחד למיודעו והיו אומרים להם, קחו הבן שלי וילון בלילה הזה בבייתך ויששן על ירך. וכך עשו בני ישראל שהיו נוטלים את בניהם של המצרים והיו שמים אותם במיטה על יד בניהם. וכשהיה חצי הלילה התחילה מכת בכורות שהייתה מגפה גדולה שלא הייתה הצלה ממנה וכל בכורי המצריים אע"פ שהיו נמצאים על יד בכורות ישראל נפגעו במכה. למחרת התעורר בעל הבית ומצא את בן המצרי מת על יד בניו. וזה היה עוד חסד לחוד שנעשה לישראל, כי מטבע המגפה להדביק, ובפרט אם נמצאים במטה אחת, ואעפ"כ לא נפגע שום יהודי ולא ניצול שום מצרי. (מעם לועז)

"וַתְּהִי צַעֲקָה גְדוֹלָה, בְּמִצְרַיִם" (בא יבל) לכאורה, היה צריך לכתוב: "ותהי בכייה גדולה" כי על מת בוכים, ולא צועקים, אלא במכת בכורות התגלה סירחונן של נשות מצרים, שהיו כולן מזונות תחת בעליהן, ואף שמשו אמר "ומת כל בכור"

דהיינו רק הבכור לבדו ימות, ואילו שאר הבנים יחיו, הנה בהרבה בתים, מתו ארבעה וחמישה, שכולם היו בכורים מאב, וע"כ הייתה "צעקה גדולה" שכל בעל צעק על אשתו על שזנתה תחתיו, (עיי' רש"י). וגם הן צעקו על בעליהם שהם בוגדים. כמאמר הגמרא איהו בקארי. ואיני בבוציני. וע"כ כתוב ותהי צעקה גדולה במצרים ולא בכיה (אמרי חן)

"קַדְשֵׁלִי כָּל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־דָּחָם, בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל־בְּאֲדָם, וּבְבָהֳמָה: לִי, הוּא." (בא יגב) עכשיו ציווה הקב"ה לישראל מצות פדיון הבן. כלומר כל מי שנוולד לו בן בכור חייב לפדותו כמו שנאמר: וידבר ה' אל משה לאמור קדש לי כל בכור וגו' והטעם כי הרגתי כל בכורות מצרים וכל מי שהוא בכור לאמור אע"פ שאינו בכור לאביו חייב, כי כן תלתה התורה החיוב באם. ואילו מי שהוא בכור לאביו אבל אינו בכור לאימו, אינו חייב בפדיון, ואם יש לו לאדם שתיים ושלוש נשים ונולד לו בנים מכולן, חייב לפדות את כולן. ולכן חייב הכהן לשאול את האם לפני הפדיון כי היא עיקר החיוב אם זהו הילד הראשון שנוולד לה. ואם הפילה איזו הפלה קודם שנוולד זה, נמצא שזה אינו בכור. וכן יעשה חקירה ודרישה עד שיברר האמת.

סיפור בהמשכים
"בר-מצווה מאוחרת" חלק א

"עזוב אותי", אמר האיש בועף אל החסיד העומד מולו, "אל תציק לי בדברים האלה". זה היה בקיץ תשנ"ו. הרב אברהם ברקוביץ', העוסק כיום בגיוס משאבים לשיקום בית-חב"ד במומביי, היה אז צעיר שיצא לסייע לשלוחי חב"ד בעיר אנקורג', שבמדינת אסקה. באותו יום עמד במרכז המבקרים המקומי והציע ליהודים להניח תפילין. תגובתו הזועמת של האיש הייתה חריגה. היו שסירבו להצעה להניח תפילין, אך עשו זאת בנימוס ובנחת. הרב ברקוביץ' תהה מה גרם לאיש להתפרץ כך. הוא החליט לברר את העניין. לאחר שהתעשת, השיג את האיש ואמר לו: "אני מבין שמשוהו בהתנהגותי גרם לך הרגשה שלילית כלפיי. אנא, אמור לי מה הדבר, כדי שאוכל לתקן זאת". הפנייה המפתיעה של הצעיר נגעה לליבו של האיש. הוא ביקש את רשותה של אשתו להתעכב מן-לילה, הם פנו אל ספסל ציבורי, התיישבו, והאיש החל לספר: "שמי ליונל ס', ואני מלוס-אנג'לס. נולדתי ב-1929 למשפחה יהודית בלונדון. בהיותי ילד נקרא אבי לצבא הבריטי, למלחמה בנאצים. קודם צאתו לחזית ביקש מאימי לחגוג לי בר-מצווה בבוא הזמן. זו הייתה הפעם האחרונה שראיתי את אבי. לונדון הופצצה, ואימי ואני נמלטנו לוויילס. "חיינו שם היו קשים. סבלנו עוני ומחסור. ובכל-זאת, כשהגעתי לגיל מצוות רצתה אימי להכין אותי לבר-מצווה. היא צירפה אותי לקבוצת נערים שלמדה אצל רב לקראת בר-המצווה, בבית-הכנסת המקומי. "בתום אחד השיעורים אמר הרב לאימי, כי עלות הלימוד היא לירה סטרלינג. לא הועילו תחנוניה של אימי כי אין בכיסה פרוטה. הרב לא ויהודיע: "ללא תשלום, לא תהיה בר-מצווה". יצאנו מבית-הכנסת מושפלים. מאז לא דרכה רגלי בבית-כנסת, בר-מצווה לא נחגגה לי, ותפילין לא הנחתי מעולם... האיש סיים את סיפורו הכואב, ומעיניו זלגו דמעות. לאחר שתיקה ארוכה פנה הרב ברקוביץ' אל האיש ואמר: "אני לומד עכשיו רבנות. אני מביטח לך שאם אפגוש הורים שאין להם אמצעים לשיעורי בר-מצווה לבנם, אזכור תמיד את הסיפור שלך ולא אדרוש מהם כסף". הדברים שאמר נגעו לליבו של מר ליונל, אך הוא עדיין נראה חסר-מנוחה. פתאום קלט הרב ברקוביץ' כי הדבר המציק ביותר לאיש הוא העובדה שלא חגג בר-מצווה. "אתה יודע, מר ליונל", אמר לו, "נוכל לערוך לך את בר-המצווה כאן ועכשיו. אניח לך את התפילין ועממי, וכך תוכל לקיים את צוואת אביך". פני האיש אורו בהתרגשות מיוחדת, והוא הביע מיד את הסכמתו. הרב ברקוביץ' צעד עמם אל בית המלון שבו התארחו... **ההמשך ב"ה בשבוע הבא!**

פינת ההלכות
"דיני חולה שאין בו סכנה בשבת"

לט. תינוק שנוולד בחודש השביעי או השמיני להריון, שהדרך היא להחזיקו באינקובאטור מספר שבועות כפי הצורך, וכן תינוק חולה שאינו יונק מן הדר, והאם צריכה לחלוב לתוך הכוס או בקבוק על מנת לתת את החלב לתינוק, יש להורות שתהיה אישה אחרת מסייעת עמה בעת החליבה לתוך הכוס, שבאופן כזה ודאי שלא אסרו חכמים. (ובצירוף הסברה שאין חליבה אסורה מן התורה, והזה ליה תרי דרבנן, מצד החליבה, ומצד שנים שעשאוה פטורים. ומה גם דסתם תינוק מסוכן אצל חלב, וכיון דלא סני בלאו הכי מישרא שרי) ואם אי אפשר לה לחלוב עם עוד אישה, וגם אין האם יכולה להכין חלב מערב שבת לשבת, מותר לה לחלוב לתוך הכוס לצורך התינוק, הואיל וזהו המזון הטבעי שלו, ובספק סכנה אין להתחשב בתחליף של מזון אחר. (ילקוט"י שבת ד עמ' קב, תיד. יביע אומר ח"י אר"ח סי' לב)

מ. חולה שאין בו סכנה הגונח מכאב לבו, שרפואתו לינק חלב חם מבהמה, מותר לינק חלב בשבת, אבל אסור לחלוב ביד לתוך כלי. אולם המצטער מחמת רעבון אין לחקל לו בכל אופן. (ילקוט יוסף שבת כרך ד' עמוד קכא)

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפד בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאווג וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורבזון בן חוה	

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.
המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.aseem@gmail.com
כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו"